

Læreplan i Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfag

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 11. februar 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2021

Om faget

Fagenes relevans og sentrale verdier

Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfag handler om å utvikle yrkesutøvere som kan bidra til å dekke samfunnets behov for ulike pedagogiske tilbud slik at barn og unge får utvikle seg allsidig. Det handler om å legge til rette for en trygg oppvekst med omsorg, lek, læring og aktiviteter som stimulerer til livsutfoldelse, undring, utforskertrang og skaperglede. Programfagene skal bidra til å styrke den helhetlige helsen blant barn og unge og utvikle yrkesutøvere som kan velge pedagogiske metoder som fremmer trivsel, danning og mestring. Programfagene skal også bidra til å utvikle yrkesutøvere som kan samarbeide profesjonelt med barn og unge, foresatte og kolleger og møte brukere i et digitalt samfunn i stadig utvikling.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnlaget for opplæringen. Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfag skal bidra til å utvikle barn og unges identitet og kultur, og fremme forståelse for at likeverd og likestilling er grunnleggende verdier. I programfagene inngår også å forstå verdien av barnas fellesskap. Videre inngår å reflektere over egne holdninger og verdier og eget ansvar for naturen og miljøet. Programfagene skal også bidra til å utvikle evnen til å reflektere og tenke kritisk, som grunnlag for godt faglig skjønn.

Kjerneelementer

Lek, læring og utvikling

Kjerneelementet lek, læring og utvikling handler om barn og unges utvikling og om bruk av utviklingspsykologi i det praktisk-pedagogiske arbeidet. Videre handler det om lek, læring og aktiviteter som bidrar til mestring og god selvfølelse. Omsorg som grunnlag for en trygg oppvekst står sentralt. Å praktisere hygiene og smittevern inngår også.

Samarbeid og relasjoner

Kjerneelementet samarbeid og relasjoner handler om å kommunisere og samarbeide med barn, unge, kolleger og foresatte med ulik bakgrunn. Videre handler det om tverrfaglig samarbeid og relasjonskompetanse i møte med barn og unge, individuelt og i grupper.

Teknologi og lovverk

Kjerneelementet teknologi og lovverk handler om muligheter og utfordringer som barn og unge møter i en teknologisk og digital hverdag, og om å veilede barn og unge til å gjøre gode valg. Videre handler det om å bruke ny teknologi

i det pedagogiske arbeidet og å kommunisere med barn og unge og foresatte ved hjelp av digitale ressurser. Det handler også om å følge etiske retningslinjer og å anvende relevant lov- og regelverk.

Didaktisk metodevalg

Kjerneelementet didaktisk metodevalg handler om å velge metoder som bidrar til barn og unges læring og mestring. Videre handler det om å observere, planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere praktisk-pedagogisk arbeid med barn og unge.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfag handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å ta i bruk praktisk-pedagogiske metoder som fremmer barn og unges livsutfoldelse, utforskertrang og skaperglede. Det handler også om å veilede barn, unge og foresatte til å gjøre gode helhetlige helsevalg.

Demokrati og medborgerskap

I Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfag handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om å respektere andres meninger og synspunkter. Det handler også om brukermedvirkning i det praktisk-pedagogiske arbeidet. Temaet handler videre om å ivareta verdiene i vårt demokratiske samfunn som grunnlag for profesjonell yrkesutøvelse og om hvordan partene i arbeidslivet samarbeider for å utvikle et bedre arbeidsliv.

Bærekraftig utvikling

I Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfag handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å ta miljøbevisste valg i det praktisk-pedagogiske arbeidet. Det handler også om hvordan levemåte, sosiale forhold, ressursbruk og teknologi påvirker miljøet.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfag innebærer å kommunisere gjennom kroppsspråk, samtaler og ulike typer presentasjoner. Det innebærer å tilpasse eget språk til mottaker, innhold og formål og å kunne lytte til og vise respekt for den en snakker med. Videre innebærer det å bruke relevante faguttrykk og uttrykke egne observasjoner presist.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfag innebærer å skrive planer, referater og dokumentasjon. Det handler også om å skrive egne tekster til ulike formål, mottakere og medier.

Å kunne lese

Å kunne lese i Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfag innebærer å forstå og sette seg inn i faglitteratur og å vurdere kilder kritisk. Videre innebærer det å forstå planer og relevant regelverk. Det handler også om å anvende barne- og ungdomslitteratur i yrkesutøvelsen.

Å kunne regne

Å kunne regne i Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfag innebærer å bruke regneverktøy, statistikk og diagrammer og utføre økonomiske beregninger. Det innebærer også å bruke regnearter i det pedagogiske arbeidet og måleenheter i arbeidet med ernæring og kosthold for barn og unge.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfag innebærer å innhente og behandle informasjon og fagstoff. Videre innebærer det å vurdere, organisere og bruke informasjon fra digitale kilder hensiktsmessig og følge regler for opphavsrett. Det handler også om å anvende digitale samhandlingsprosesser i det pedagogiske arbeidet. Digitale ferdigheter innebærer dessuten å utvikle digital dømmekraft og å vurdere egen rolle på internett og i sosiale medier.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering pedagogisk arbeid

Kompetansemål etter pedagogisk arbeid

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for hva lek er, og lekens betydning for barn og unges læring og utvikling, og legge til rette for ulike former for lek tilpasset alder-, modning- og funksjonsnivå
- drøfte faktorer for gode sosialiseringprosesser hos barn og unge
- planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere praktisk-estetiske aktiviteter i det pedagogiske arbeidet for barn og unge

- beskrive didaktiske metoder i det pedagogiske arbeidet som bidrar til motivasjon og fremmer glede og mestring
- gjøre rede for ulike observasjonsmetoder og vise hvordan disse kan være utgangspunkt for pedagogisk arbeid
- gjøre rede for sentrale trekk i utviklingspsykologien og anvende disse i det pedagogiske arbeidet
- planlegge, gjennomføre, dokumentere og vurdere aktiviteter for barn og unge som fremmer god helhetlig helse
- planlegge og lage enkle måltider i tråd med anbefalinger fra nasjonale helsemyndigheter
- veilede barn og unge om respekt og toleranse for ulike kulturer og fellesskapets verdier
- gjøre rede for tiltak som forebygger kriminalitet og bruk av rusmidler

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene viser og utvikler kompetanse i pedagogisk arbeid når de bruker kunnskaper ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren kan gi arbeidsoppgaver som dekker flere av eller alle programfagene. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i pedagogisk arbeid. Elevene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i pedagogisk arbeid ved avslutningen av opplæringen i programfaget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måter. Med utgangspunkt i kompetansemålene skal læreren vurdere hvordan eleven viser forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning, og hvordan eleven mestrer utfordringer og løser oppgaver i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i pedagogisk arbeid basert på kompetansen eleven viser ved å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget faglig arbeid.

Kompetansemål og vurdering kommunikasjon og samhandling

Kompetansemål etter kommunikasjon og samhandling

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for voksnes ansvar i samhandling med barn og unge og drøfte hvordan den voksnes relasjonsferdigheter påvirker samspillet mellom barn og voksne
- beskrive barn og unges språkutvikling og hvilken betydning språket har for personlighetsutviklingen
- gjøre rede for prinsippene for anerkjennende kommunikasjon og vise slik kommunikasjon i praksis
- gjøre rede for ulike kommunikasjonsmetoder og vise hvordan tegn til tale kan brukes i samtale med barn og unge
- samtale med barn, unge, foresatte, kolleger og andre samarbeidspartnere på en måte som fremmer trygghet og tillit
- gjøre rede for betydningen av et godt selvbilde og en trygg identitet for barn og unges livsutfoldelse og skaperglede
- beskrive hva som kjennetegner en velfungerende gruppe og reflektere over og gjennomføre tiltak dersom gruppen fungerer dårlig
- gjøre rede for hva sosial kompetanse og kulturkompetanse er, og foreslå tiltak som kan bidra til å utvikle slik kompetanse hos barn og unge
- gjøre rede for hva en konflikt er, foreslå forebyggende tiltak og vise metoder for konflikthåndtering i praksis
- gjøre rede for hvordan man kan tilrettelegge for samisk kultur i arbeidet med barn og unge

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene viser og utvikler kompetanse i kommunikasjon og samhandling når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren kan gi arbeidsoppgaver som dekker flere av eller alle programfagene. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i kommunikasjon og samhandling. Elevene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i kommunikasjon og samhandling ved avslutningen av opplæringen i programfaget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måter. Med utgangspunkt i kompetansemålene skal læreren vurdere hvordan eleven viser forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning, og hvordan eleven mestrer utfordringer

og løser oppgaver i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i kommunikasjon og samhandling basert på kompetansen eleven viser ved å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget faglig arbeid.

Kompetansemål og vurdering yrkesliv i barne- og ungdomsarbeiderfag

Kompetansemål etter yrkesliv i barne- og ungdomsarbeiderfag

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- drøfte hva det vil si å være en profesjonell yrkesutøver og god rollemodell i barne- og ungdomsarbeiderfaget og å vise profesjonalitet i eget arbeid
- drøfte muligheter og utfordringer som barn og unge møter i en digital hverdag og veilede barn og unge i å vise digital dømmekraft
- gjøre rede for gjeldende regelverk for pedagogiske virksomheter og vurdere hvordan regelverket får konsekvenser for det pedagogiske arbeidet
- drøfte hva brukermedvirkning og medbestemmelse betyr i møte med barn, unge og foresatte og vise hvordan dette kan komme til uttrykk i praksis
- beskrive hva mobbing og krenkende atferd er, gi eksempler på forebyggende tiltak og vise hva aktivitetsplikten innebærer
- reflektere over sammenhenger mellom identitet, seksualitet og selvfølelse og samtale med barn og unge om slike spørsmål
- gjøre rede for hva som kjennetegner alderstilpasset omsorg, tegn som tyder på omsorgssvikt, og ansvar og tjenestevei ved omsorgssvikt
- reflektere over hvordan barn og unges oppvekst kan være en ressurs i det praktisk-pedagogiske arbeidet
- gjøre rede for og praktisere god hygiene, og gjennomføre smitteverntiltak
- drøfte hva helse, miljø og sikkerhet og yrkesetikk betyr for arbeids- og læringsmiljøet
- gjøre rede for ergonomiske prinsipper og bruke disse i yrkesutøvelsen
- reflektere over hva det innebærer å ta miljøbevisste valg i yrkesutøvelsen
- utføre grunnleggende førstehjelp tilpasset barn og unge
- ivareta egne rettigheter og plikter i arbeidsforholdet og gjøre rede for hvordan partene i arbeidslivet utfører sin samfunnsrolle i den norske modellen

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene viser og utvikler kompetanse i yrkesliv i barne- og

ungdomsarbeiderfag når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren kan gi arbeidsoppgaver som dekker flere av eller alle programfagene. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i yrkesliv i barne- og ungdomsarbeiderfag. Elevene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i yrkesliv i barne- og ungdomsarbeiderfag ved avslutningen av opplæringen i programfaget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måter. Med utgangspunkt i kompetansemålene skal læreren vurdere hvordan eleven viser forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning, og hvordan eleven mestrer utfordringer og løser oppgaver i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i yrkesliv i barne- og ungdomsarbeiderfag basert på kompetansen eleven viser ved å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget faglig arbeid.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

Pedagogisk arbeid: Eleven skal ha en standpunkt karakter.

Kommunikasjon og samhandling: Eleven skal ha en standpunkt karakter.

Yrkesliv i barne- og ungdomsarbeiderfag: Eleven skal ha en standpunkt karakter.

Eksamen for elever

Pedagogisk arbeid, kommunikasjon og samhandling og yrkesliv i barne- og ungdomsarbeiderfag: Eleven skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen hvor de felles programfagene inngår. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Eksamen skal ha forberedelsesdel.

Eksamen for privatister

Pedagogisk arbeid: Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Kommunikasjon og samhandling: Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Yrkesliv i barne- og ungdomsarbeiderfag: Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Pedagogisk arbeid, kommunikasjon og samhandling og yrkesliv i barne- og ungdomsarbeiderfag: Privatisten skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen i disse felles programfagene. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.